

# SPIS TREŚCI

|                                                                                        |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Wykaz skrótów .....</b>                                                             | <b>9</b>  |
| <b>Przedmowa.....</b>                                                                  | <b>11</b> |
| <b>Rozdział I</b>                                                                      |           |
| <b>Finanse publiczne – zagadnienia ogólne .....</b>                                    | <b>13</b> |
| 1. Pojęcie, przedmiot, cechy finansów publicznych.....                                 | 13        |
| 2. Finanse publiczne a podział produktu krajowego i dochodu narodowego ...             | 16        |
| 3. Finanse publiczne a zadania państwa.....                                            | 18        |
| 4. Funkcje finansów publicznych .....                                                  | 20        |
| 5. Podział zadań, wydatków, dochodów w sferze finansów publicznych .....               | 21        |
| 6. Państwo i inne podmioty prowadzące publiczną działalność finansową...               | 23        |
| 7. Rachunkowość w sferze finansów publicznych.....                                     | 26        |
| 8. Polityka finansowa – wybrane aspekty .....                                          | 28        |
| <b>Rozdział II</b>                                                                     |           |
| <b>Prawo finansowe – zagadnienia ogólne.....</b>                                       | <b>33</b> |
| 1. Ogólne założenia ustrojowo-prawne finansów publicznych.....                         | 33        |
| 2. Pojęcie prawa finansowego.....                                                      | 34        |
| 3. Źródła prawa finansowego .....                                                      | 36        |
| 4. Charakterystyka ogólna instytucji prawa finansowego.....                            | 39        |
| 5. Formy prawne działania administracji w sprawach z zakresu finansów publicznych..... | 43        |
| 6. Kontrola finansowa .....                                                            | 46        |
| 7. Administracja finansowa w Polsce .....                                              | 48        |
| <b>Rozdział III</b>                                                                    |           |
| <b>Budżet państwowy i finanse państwa.....</b>                                         | <b>55</b> |
| 1. Budżet państwa i ustawa budżetowa .....                                             | 55        |
| 2. Ustawa budżetowa – upoważnienie .....                                               | 57        |
| 3. Zasady budżetowe .....                                                              | 58        |
| 4. Państwowe jednostki sektora finansów publicznych .....                              | 60        |

|                                                                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.1. Uwagi ogólne.....                                                                                                                 | 60  |
| 4.2. Jednostki budżetowe .....                                                                                                         | 61  |
| 4.3. Państwowe fundusze celowe .....                                                                                                   | 62  |
| 4.4. Agencje wykonawcze, uczelnie publiczne, instytucje kultury,<br>publiczne zakłady opieki zdrowotnej, inne formy organizacyjne..... | 63  |
| 5. Układ budżetu państwa i ustawy budżetowej.....                                                                                      | 64  |
| 6. Klasyfikacja budżetowa .....                                                                                                        | 67  |
| 6.1. Uwagi ogólne.....                                                                                                                 | 67  |
| 6.2. Części budżetu państwa .....                                                                                                      | 68  |
| 6.3. Działy budżetowe i rozdziały budżetowe .....                                                                                      | 69  |
| 6.4. Paragrafy dochodów, wydatków, środków, przychodów i rozchodów ...                                                                 | 69  |
| 7. Opracowanie projektu budżetu państwa .....                                                                                          | 71  |
| 8. Problem nieuchwalenia budżetu przed rozpoczęciem roku budżetowego....                                                               | 72  |
| 9. Uchwalanie ustawy budżetowej .....                                                                                                  | 74  |
| 10. Wieloletni plan finansowy państwa .....                                                                                            | 75  |
| 11. Wykonywanie ustawy budżetowej .....                                                                                                | 76  |
| 12. Budżet zadaniowy .....                                                                                                             | 79  |
| 13. Odpowiedzialność za wykonanie ustawy budżetowej.....                                                                               | 80  |
| 14. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.....                                                                | 83  |
| 15. Rodzaje wydatków budżetu państwa .....                                                                                             | 84  |
| 16. Dotacje z budżetu państwa.....                                                                                                     | 87  |
| 17. Dług publiczny i deficyt budżetowy .....                                                                                           | 90  |
| 18. Skarbowe papiery wartościowe .....                                                                                                 | 93  |
| 19. Procedury oszczędnościowe i sanacyjne dotyczące deficytu i długu<br>publicznego oraz reguły wydatkowe.....                         | 95  |
| 20. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa i Banku Gospodarstwa<br>Krajowego .....                                                      | 97  |
| 21. Działalność gospodarcza państwa.....                                                                                               | 98  |
| 22. Spółki Skarbu Państwa.....                                                                                                         | 100 |
| 23. Finanse ubezpieczeń społecznych.....                                                                                               | 102 |
| 24. Finanse opieki zdrowotnej.....                                                                                                     | 107 |
| 25. Finanse ochrony środowiska .....                                                                                                   | 110 |

## Rozdział IV

|                                                                                       |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Dochody publiczne i podatki .....</b>                                              | <b>115</b> |
| 1. Rodzaje dochodów publicznych .....                                                 | 115        |
| 2. Pojęcie i elementy konstrukcji podatku .....                                       | 119        |
| 3. Klasyfikacje podatkowe .....                                                       | 122        |
| 4. Obowiązek podatkowy, zobowiązanie podatkowe, inne elementy prawne<br>podatku ..... | 126        |
| 5. Organy podatkowe, postępowanie podatkowe, postępowanie<br>egzekucyjne .....        | 129        |

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| 6. Przestępstwa i wykroczenia przeciwko obowiązkowi podatkowemu ..... | 132 |
| 7. Ogólna charakterystyka wybranych podatków .....                    | 136 |
| 7.1. Podatek od towarów i usług .....                                 | 136 |
| 7.2. Podatek akcyzowy .....                                           | 137 |
| 7.3. Podatek dochodowy od osób fizycznych .....                       | 138 |
| 7.4. Podatek dochodowy od osób prawnych .....                         | 140 |
| 7.5. Podatek od nieruchomości .....                                   | 141 |
| 7.6. Podatek rolny .....                                              | 142 |

## Rozdział V

|                                                                                                                          |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Finanse samorządu terytorialnego .....</b>                                                                            | <b>145</b> |
| 1. Pojęcie i zadania samorządu terytorialnego .....                                                                      | 145        |
| 2. Wydatki samorządu .....                                                                                               | 147        |
| 3. Prawo budżetowe samorządu terytorialnego .....                                                                        | 148        |
| 3.1. Pojęcie budżetu jednostki samorządu terytorialnego .....                                                            | 148        |
| 3.2. Jednostki budżetowe, zakłady budżetowe, inne jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego .....       | 149        |
| 3.3. Dochody i wydatki bieżące oraz majątkowe. Klasyfikacja budżetowa ...                                                | 150        |
| 3.4. Opracowanie projektu i uchwalanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego .....                                  | 152        |
| 3.5. Wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego .....                                                        | 153        |
| 3.6. Kontrola wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego ....                                                  | 155        |
| 4. Działalność komunalna i gospodarcza samorządu terytorialnego .....                                                    | 156        |
| 5. Podział podatków pomiędzy państwo i samorządy terytorialne .....                                                      | 160        |
| 6. Dochody jednostek samorządu terytorialnego w przepisach Konstytucji RP i Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego ..... | 161        |
| 7. Udziały jednostek samorządu terytorialnego w podatkach dochodowych .....                                              | 164        |
| 8. Subwencje ogólne jako dochody jednostek samorządu terytorialnego .....                                                | 165        |
| 8.1. Subwencje gminne .....                                                                                              | 165        |
| 8.2. Subwencje powiatowe .....                                                                                           | 166        |
| 8.3. Subwencje wojewódzkie .....                                                                                         | 167        |
| 9. Wpłaty gmin, powiatów i województw .....                                                                              | 168        |
| 10. Subwencja oświatowa dla jednostek samorządu terytorialnego .....                                                     | 170        |
| 11. Dotacje celowe jako dochody jednostek samorządu terytorialnego .....                                                 | 171        |
| 12. Dług samorządu terytorialnego .....                                                                                  | 172        |
| 13. Pozycja, organy i działalność regionalnych izb obrachunkowych .....                                                  | 176        |

## Rozdział VI

|                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Banki, urządzenie pieniężne, Narodowy Bank Polski .....</b> | <b>179</b> |
| 1. Prawo bankowe i czynności bankowe .....                     | 179        |
| 2. Formy organizacyjnoprawne banków .....                      | 182        |
| 3. Komisja Nadzoru Finansowego i nadzór nad bankami .....      | 185        |

|                                                                                                                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4. Pieniądz i ustrój pieniężny .....                                                                                                                              | 187 |
| 5. Pozycja i organy Narodowego Banku Polskiego .....                                                                                                              | 190 |
| 6. Instrumenty polityki pieniężnej stosowane przez Narodowy Bank Polski...                                                                                        | 193 |
| 6.1. Rezerwy obowiązkowe .....                                                                                                                                    | 193 |
| 6.2. Kredyt refinansowy .....                                                                                                                                     | 194 |
| 6.3. Dyskonto i redyskonto weksli stosowane przez Narodowy Bank<br>Polski .....                                                                                   | 195 |
| 6.4. Operacje Narodowego Banku Polskiego na rynku finansowym .....                                                                                                | 195 |
| 6.5. Instrumenty dewizowe Narodowego Banku Polskiego .....                                                                                                        | 196 |
| 7. Elementy prawa dewizowego .....                                                                                                                                | 197 |
| 8. Elementy działalności finansowej Narodowego Banku Polskiego<br>(w świetle sprawozdania finansowego za 2018 r. i danych o wysokości<br>stóp procentowych) ..... | 200 |
| <br><b>Rozdział VII</b>                                                                                                                                           |     |
| <b>Finanse Unii Europejskiej a finanse Rzeczypospolitej Polskiej</b> .....                                                                                        | 203 |
| 1. Unia Europejska – uwagi ogólne .....                                                                                                                           | 203 |
| 2. Budżet Unii Europejskiej i procedura budżetowa .....                                                                                                           | 205 |
| 3. Dochody i wydatki budżetu Unii Europejskiej .....                                                                                                              | 208 |
| 4. Unia Walutowa. Europejski Bank Centralny .....                                                                                                                 | 211 |
| 5. Regulacje finansowe UE a finanse Rzeczypospolitej Polskiej .....                                                                                               | 215 |
| 5.1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                          | 215 |
| 5.2. Budżet środków europejskich .....                                                                                                                            | 216 |
| 5.3. Przepisy UE i regulacje krajowe dotyczące wykorzystania funduszy<br>unijnych .....                                                                           | 218 |
| 5.4. Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju .....                                                                                                         | 221 |
| 5.5. Pomoc publiczna .....                                                                                                                                        | 223 |
| 5.6. Aspekty podatkowe .....                                                                                                                                      | 224 |
| 5.7. Aspekty prawa celnego .....                                                                                                                                  | 225 |
| <br><b>Odpowiedzi na pytania z rozdziałów I–VII</b> .....                                                                                                         | 229 |
| <br><b>Bibliografia</b> .....                                                                                                                                     | 253 |